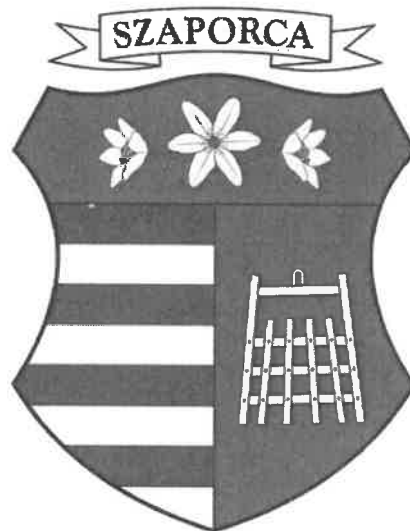

SZAPORCA KÖZSÉG
2020. ÉVI
KÖRNYEZETÁLLAPOT JELENTÉSE

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	3
1. SZAPORCA KÖZSÉG KÖRNYEZETÉNEK BEMUTATÁSA	4
1.1. Dráva-sík kistáj bemutatása	4
1.2. Szaporca község bemutatása	5
2. SZAPORCA KÖZSÉG KÖRNYEZETÁLLAPOT VIZSGÁLATA	7
2.1. Levegőtisztaság védelem	7
2.1.1. Ipari levegőszennyezés	7
2.1.2. Közlekedési légszennyezés	7
2.2. Zajterhelés	7
2.2.1. A közúti közlekedés általi zajterhelése	7
2.2.2. A légi közlekedés által okozott zajterhelés	8
2.3. Talajvédelem	8
2.4. Vízvédelem	8
2.4.1. Felszín alatti vizek	8
2.4.2. Felszíni vizek	8
2.5. Hulladékgazdálkodás	9
2.5.1. Kommunális hulladék	9
2.5.1.1. Szelektív gyűjtés	9
2.5.1.2. Hulladékudvar	9
2.5.1.3. Házi komposztálás	9
2.5.1.4. Zöldhulladék gyűjtés	9
2.5.2. Ipari hulladék	9
2.5.3. Folyékony kommunális hulladék	9
3. ZÖLDFELÜLET-GAZDÁLKODÁS	9
ÖSSZEGZÉS	11

BEVEZETÉS

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (továbbiakban:Kvtv.) rendelkezik az önkormányzatoknak a környezet védelmét szolgáló feladatairól. A Kvtv. 12.

§ (3) pontja szerint az önkormányzatok kötelesek a környezet állapotát és annak az emberi egészségre gyakorolt hatását figyelemmel kísérni, igény esetén a rendelkezésére álló környezeti információt hozzáférhetővé tenni, rendelkezésre bocsátani, továbbá a környezeti információk külön jogszabályban meghatározott körét, illetve a birtokában levő vagy a számára tárolt információk jegyzékét elektronikusan vagy más módon közzétenni. A 46. § (1) pont e) bekezdése kimondja, hogy a települési önkormányzat a környezet védelme érdekében elemzi, értékeli a környezet állapotát illetékességi területén, és arról szükség szerint, de legalább évente egyszer tájékoztatja a lakosságot. A Kvtv. a környezeti állapotértékelés pontos tartalmát nem szabályozza.

Jelen dokumentumban e kötelezettségünknek teszünk eleget.

1. SZAPORCA KÖZSÉG KÖRNYEZETÉNEK BEMUTATÁSA

1.1. Dráva-sík kistáj bemutatása

A település Baranya déli részén, a Dráva völgyében, a Dráva-sík nevű kistáj keleti részén helyezkedik el.

A kistájon a pleisztocén elején és közepén északról érkező vízfolyások rakták le hordalékukat. A Dráva-árok és a Drávamenti-síkság nem egységes szerkezetű árok, hanem kisebb részmedencék, illetve néha enyhén emelkedő felszínek együttese. A felszínen és a felszín közelében mindenütt holocén kori folyóvízi üledékek települnek; főként iszap.

A Dráva-sík tökéletes síkság. A tengerszint felett 96–110 m-rel terül el, tehát teljes magasságkülönbsége mindössze 14 m. A Dráva árterülete a Baranya megyei szakaszon erősen kiszélesedik, ezért a felszín több mint fele ártéri síkság. A terület nagy része a Duna–Dráva Nemzeti Parkhoz tartozik.

A Drávának az ide eső szakasza (Drávamási és Old között) 75 km hosszú. Említésre méltó bal oldali mellékvizei között találjuk a településünket is érintő Fekete-vizet, melynek az alsó, 18 km-es szakasza tartozik a kistájhoz.

A terület mérsékelten csapadékos, vízfelesleggel. A Dráván tavaszélen, a nyár elején és ősszel is lehet árvíz, amitől végig gátak oltalmazzák a bal parti árteret. A gátak mögötti terület belvizeit kb. 400 km csatornahálózat vezeti le.

A kistáj 24 állóvizéből 18 a Dráva holtága, ezek felszíne összesen 150 ha. A talajvíz mindenhol 2–4 m között található, kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos jellegű, keménysége 15–25 Nk. A folyó jellemző hordalékanyaga a homok és az iszapos homok.

A rétegvizek nyilvántartott mennyisége 1–1,5 millió m³/km². A 100 m alatti mélységekből az artézi kutak helyenként 500 l/perc feletti vízhozamokat is produkálnak a felső pannon korú folyóvízi üledékekből, de ezek hasznosítását korlátozza a nagy vastartalom.

A kistáj éghajlatát alapvetően három hatás határozza meg, így időjárásában kontinentális, óceáni és mediterrán elemeket is megfigyelhetünk.

A fő elemek közül a kontinentális hatás érvényesül a legkevésbé. Ezek a hatások a bonyolult vízrajznak köszönhetően változatos mikroklímákat alakítottak ki. A napsütés nyugat és délnyugat felé fokozatosan csökken: kisebb, mint az alföldeken. A hőmérséklet ingadozása ennél kisebb. A nyár kevésbé forró, a tél kevésbé zord, mint az alföldeken. A késő tavaszi és kora őszi fagyok ritkábbak.

A csapadék eloszlása kevésbé szeszélyes. Az átlagos évi csapadék összege a terület nyugati részén 800 mm-hez közeli; kelet felé 700 mm-re csökken; az éves változékonyság igen jelentős. Az uralkodó szélirány északi. Az évi középhőmérséklet a nagyjából 10,5 C.

A kistáj legnagyobb részén folyóvízi üledékeken kialakult talajokat találunk; a Dráva meandereinek sorozatos kialakulása és lefűződése következtében az egyes típusok többnyire szórta, mozaikos foltokban helyezkednek el. Másodlagos jelentőségű a holtágak antropogén feltöltése, valamint a kiszáradó felszíneken kialakult defláció. A Dráva közelében a humuszosodást a rendszeres hordalékborítás akadályozza, ezért itt magasabb humusztartalmú területek csak a mélyvonulatokban találhatóak.

A talajképző üledék a Dráva árterén döntően iszapos vályog, homokos vályog és homok. A folyótól távolodva egyes részeken az agyagos, máshol a homokos jelleg erősödik.

A terület a zárt tölgyes övbe tartozik, de természetes növényzetének elsősorú többségét mezőgazdasági kultúrák helyettesítik. A természetes növénytakaró helyel-közzel csak a vízfolyások mentén maradt meg, a Duna–Dráva Nemzeti Park részeiként védett természetvédelmi területek.

1.2. Szaporca község bemutatása

Szaporca Baranya déli részén, a Dráva völgyében, az Ormánság területén helyezkedik el, a Sellye-Harkány úton fekvő Kémes községen keresztül. Zsákfalu.

Lakóinak száma 2021. január 1-jén 244 fő.

A lakosság korösszetételét vizsgálva előregedő településről van szó. A 60 év felettiak a lakosság közel $\frac{1}{4}$ -ét teszik ki. A lakosságszám a betelepüléseknek köszönhetően mégis kismértékű növekedést mutat az előző évekhez képest.

Foglalkoztatottság és munkaerő tekintetében a helyzet kedvezőtlen, sokan segélyből tartják el családjukat, és jelentős számban élnek idénymunkából. Legjelentősebb munkaadó az önkormányzat, amely javában közfoglalkoztatottakat foglalkoztat.

A közigazgatási szolgáltatások helyben történő igénybevételére a Kovácshidai Közös Önkormányzati Hivatal Kémesi Kirendeltségén van lehetőség, mely a korábbi Körjegyzőség jogutódjaként működik.

A postai szolgáltatás helyben mozgó postával biztosított, intézményesített posta legközelebb Harkány településen van.

A háziorvosi szolgálat székhelye szintén Kémes község, a háziorvos heti 1 alkalommal Cún községben is rendel.

Gyermekorvosi szakrendelés legközelebb Siklóson és Harkányban található.

Gyógyszertár is van Kémesen, a vajszlói gyógyszertár fiókgyógyszertára működik itt.

Védőnői Szolgálat székhelye: Kémes, védőnői szolgálat épülete.

Az alapfokú oktatási intézmény a kémesi Munkácsy Albert Általános Iskola, mely a szomszédos településekről is fogad gyermekeket. A település gyermekei a kémesi Ormánsági Aprófalva Óvoda és Konyha intézménybe járnak óvodába.

A családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatást az önkormányzat a Villányi Mikrotérségi Szociális és Gyermekjóléti Társulás tagjaként a Villányi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálaton keresztül nyújtja, melynek családgondozói rendszeresen látogatják a település érintett lakosságát.

A szociális étkeztetést az önkormányzat a Bóközi Szociális Alapszolgáltató Társuláson keresztül biztosítja.

Művelődési ház található a községben, ez szolgál a helyi rendezvények helyszínéül is. A könyvtári szolgáltatást a csorba Győző Könyvtár könyvtárbusz hálózata biztosítja.

Jelzőrendszeres segítségnyújtás, lakossághoz kihelyezett jelzőkészülék nincs a településen. Idősek nappali ellátását biztosító intézmény jelenleg nincs Szaporcán.

Kereskedelmi egységekkel ellátott, 1 élelmiszerbolt/nemezti dohánybolt, és 1 kocsmá található a településen.

A lakossági szolgáltatások közül kevés áll helyben rendelkezésre, nincs pl. háztartási kisgépjavitó, cipész, asztalos, ács, vízvezeték szerelő szakember.

A banki szolgáltatások igénybevételére a Dél-Takarék Szövetkezet fiókjánál Harkányban, illetve az OTP-nél Siklóson van lehetőség.

A település infrastruktúrája átlagosnak mondható. Vezetékes ivóvíz mindenütt van, a helyi vízmű tulajdonosa az önkormányzat, de központi közszolgáltatón (Baranyavíz Zrt.) keresztül működteti. A gázt 2005 végén vezették be a faluba, de még mindig csekély a rákötések aránya. A folyékony kommunális hulladék gyűjtését az erre kijelölt vállalkozóktól egyedileg vehetik igénybe, míg a szilárd kommunális hulladék elszállításáról az önkormányzattal kötött szerződés szerint a Dél-Kom Kft. gondoskodik. Szennyvízcsatorna még nincs a faluban, de legalább egyedi szennyvízkezelő kisberendezések telepítése iránt benyújtásra került egy pályázat.

Az 1990-es években megszűnt a mezőgazdasági szövetkezet, a művelésre alkalmas földterületek magánkézbe kerültek, ám ez is csak keveseknek nyújt megélhetést. Egyre több ember vált munkanélkülivé ebben az időszakban, és számuk napjainkban is nő. Foglalkoztatottság és munkaerő tekintetében a helyzet kedvezőtlen, sokan segélyből tartják el családjukat, és jelentős számban élnek idénymunkából. Legjelentősebb munkaadó az önkormányzat és intézményei, amely javában közfoglalkoztatottakat foglalkoztat.

2. SZAPORCA KÖZSÉG KÖRNYEZETÁLLAPOT VIZSGÁLATA

2.1. Levegőtisztaság védelem

2010 tavaszán módosították a Környezet védelmének általános szabályairól szóló, 1995. évi LIII. törvényt, amelynek a 48. § (4) bekezdésének b) pontja szerint a háztartási tevékenységgel okozott légszennyezésre vonatkozó egyes sajátos, valamint az avar és kerti hulladék égetésére vonatkozó szabályok rendelettel történő megállapítása a települési önkormányzat képviselő- testületének hatáskörébe tartozik. Ezt 2020. év végén hatályon kívül helyezték, majd a covid-19 vírus okozta világjárványra tekintettel elrendelt veszélyhelyzet mégis visszaadta a hatáskört a polgármesterek kezébe. Szaporca esetében az avar és kerti hulladékok nyílttéri égetéséről szóló rendelet hatályon kívül helyezésre került, így jelenleg csak az országos szabályok betartásával lehet bármiféle nyílttéri tüzzel járó tevékenységet végezni.

Az ingatlan tulajdonosoknak és használóknak elsősorban helyben kell komposztálni másodsorban a háztartási hulladéktól elkülönítetten, a települési szilárd hulladékkezelési közszolgáltató által forgalmazott, erre a célra szolgáló zsákban lehet gyűjteni, melyet a közszolgáltató elszállít. Ezen kívül évek óta minden tavasszal és ősszel szervez zöldhulladék-gyűjtési akciót, amelynek keretén belül ingyenesen elszállítják a zsákban összegyűjtött leveleket.

2.1.1. Ipari levegőszennyezés

A környezetvédelmi, természetvédelmi, vízvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szerveknél a környezet terhelésével és a környezet állapotával kapcsolatban számos adat áll rendelkezésre. Ezek egy része a területi szervek saját méréseiből, másik része a környezethasználók jogszabályi előírások alapján tett adatszolgáltatásaiából származik. Az adatok központi számítógépes adatbázisba kerülnek olyan módon, hogy a méréseket végző, valamint az adatszolgáltatásokat feldolgozó szervek a Földművelésügyi Minisztérium által üzemeltetett informatikai rendszerhez kapcsolódva közvetlenül a központi adatbázisba viszik fel az adatokat. Ez a rendszer az Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer (OKIR).

A rendszer elérhető adatait átvizsgálva megállapítható, hogy Szaporca településre nézve nem tartalmaz adatot, azaz nyilvántartott légszennyező tevékenység a mindennapi élettel járó (pl. kéményfüst, szabadtéri tüzek füstje, gépjárművek szennyezőanyag kibocsátása...) szennyezésen kívül nem tapasztalható.

2.1.2. Közlekedési légszennyezés

2020-ban az adószakrendszer nyilvántartása 72 db gépjármű volt nyilvántartásba véve a községben, melyből egy sem volt elektromos autó, vagy hibrid. A legközelebb elérhető töltőállomás (mind elektromos, mind hagyományos) Harkányban található.

2.2. Zajterhelés

A zaj egyre inkább meghatározó része életünknek, környezetünknek. Az elmúlt években a zaj a lakosságot terhelő környezeti ártalmak közül kiemelt helyet foglalt el a környezetvédelem területén. A zajterheléssel kapcsolatban a kerületi gépjármű közlekedési-, a kerület felett elhaladó gépjármű közlekedésből eredő, valamint az esetleges ipari- és technológiai zajterhelést vizsgáltuk.

2.2.1. A közúti közlekedés általi zajterhelése

A községi gépjárműközlekedésből adódó zajterheléssel, valamint az ipari-és technológiai zajjal kapcsolatos panaszok ügyében a Kovácshidai KÖH Kémesi Kirendeltsége nyilvántartása szerint 2020-ban sem gépjármű közlekedésből adódó zajterheléssel kapcsolatos panasz, sem ipari- és technológiai zajjal kapcsolatos panasz, sem egyéb zajjal kapcsolatos panasz nem volt.

2.2.2. A légközlekedés által okozott zajterhelés

A Szaporcához legközelebbi repülőtér Pogánynál található, azonban ez egy kisforgalmú repülőtér. A település feletti légközlekedés nem mondható jelentősnek, így az érzékelhető zajterhelés is alacsony.

2.3. Talajvédelem

A talajt, mint környezeti elemet számtalan degradációs folyamat veszélyezteti úgy a természet, mint az ember részéről. A termőtalajokat veszélyezteti többek között a mennyiségi csökkenés (utak, autópályák, iparterületek, lakóépületek, bányászat stb.) ugyanúgy, mint a minőségi leromlás (erózió, savanyodás, kémiai szennyezés, szerkezetromlás stb.). A mezőgazdaságilag hasznosított területeken az egyoldalú talajhasználat, a sokmenetes művelés, a talaj gyakori mozgatása következtében felerősödnek a talajdegradációs folyamatok. Magyarországon valamilyen szintű talajdegradáció a szántó területek 40%-án jelentkezik. Napjainkban az emberi tevékenység hatalmas mennyiségű szennyezést zúdít a környezetre a természeti erőforrások pazarlására ösztönző fogyasztói társadalom miatt. Nemcsak a közvetlenül talajra, hanem a levegőbe, vizekbe került szennyezések is a talajra kerülnek, amelyen keresztül folytonos az anyagtranszport. A talaj öntisztulási mechanizmusa nem tud megbírkózni az óriási szennyezés terheléssel. Szaporcán és környékén nagy talajszennyezéssel járó ipari tevékenységet nem végeznek, a lakossági és mezőgazdasági munkálatok szakszerűtlen végzése okozhatja a legtöbb talajkárosítást.

2.4. Vízügyvédelem

A víz nem kereskedelmi termék, hanem a közjavak egyike, olyan, korlátozottan rendelkezésre álló forrás, amely védelemre szorul, és amelyet fenntartható módon kell felhasználni, mind a minőség, mind a mennyiség tekintetében. A vizet azonban számos ágazat sokféle módon használja, többek közt a mezőgazdaság, az idegenforgalom, a fuvarozás és az energiaipar, ami nyomást gyakorol a vízkészletre.

2.4.1. Felszín alatti vizek

Szaporca településen több kataszterezett kút található, melyek talpmélysége jellemzően 40-65 m közötti. A település ivóvízellátását biztosító kút Kémes belterületén található. A kút sérülékeny vízádot csapol meg. A vízbázis előzetesen lehatárolt védőövezettel rendelkezik. A kút főbb műszaki adatai a következők:

Kémes B-4 sz. fúrt kút

Létesítés éve: 1982

Mélysége: 65 m

Szűrőzés: 41,4-58,5 m

EOV koordinátái: X=576165, Y= 53917, Z=92,46

Nyugalmi vízszintje: -0,76 m

Üzemben kitermelhető vízmennyiség: 420l/p

A víz a szabvány értéket meghaladóan tartalmaz metángázt, vasat, mangánt és ammóniát, ami a térség szinte összes vízbázisára jellemző.

2.4.2. Felszíni vizek

A felszíni vizek befogadója a területen a Pécsi-víz és a Fekete-víz élővízfolyások. Ezen vizek kémiai állapota az elérhető adatok szerint jó minőségűek. A község belvízelvezetése jellemzően nyílt árkos rendszerrel megoldott. Ezen belül pályázatot nyertünk a Kossuth utca belvízelvezetésének megoldására, támogatói okiratra várunk, hogy kezdhesük a megvalósítást.

2.5. Hulladékgazdálkodás

A hulladékgazdálkodás során első körben a hulladék megelőzésére kell összpontosítani, amit az újra használat, az újrahasznosítás, a hasznosítás végül pedig az ártalmatlanítás követ.

2.5.1. Kommunális hulladék

2.5.1.1. Szelektív gyűjtés

A községben 1 helyen található szelektív hulladékgyűjtő sziget (papír, műanyag, fém doboz, fehér üveg, színes üveg). A hulladékudvar konténeireit a Dél-Kom Kft. kétheti rendszerességgel üríti.

2.5.1.2. Hulladékudvar

A községben hulladékudvar nincs, a legközelebb Harkányban található a szolgáltató által üzemeltetett hulladékudvar.

A lakosság minden évben igénybe veheti a Dél-Kom Kft. éves, meghatározott időpontban történő, külön díjazás nélküli lomtalanítási szolgáltatását, melynek keretében lehetőség van megválni a háztartásokban keletkezett nagydarabos hulladékoktól.

2.5.1.3. Házi komposztálás

A községnek önálló komposztáló programja nincs. A központi jogszabályok a keletkező zöldhulladék elsődleges ártalmatlanítására a komposztálását írják elő.

2.5.1.4. Zöldhulladék gyűjtés

A Dél-Kom Kft. tavasztól ősziig elszállítja a tőlük megvásárolható lebomló zsákokban kihelyezett kerti zöldhulladékot, valamint évi két alkalommal (tavasszal és ősszel) zöldlom elszállítás keretében elszállítja a zsákok nélkül kihelyezett zöldhulladékot.

2.5.2. Ipari hulladék

A községben ipari jellegű termelés nem folyik, így ipari hulladék sem keletkezik. A háziorvosnál és védőnőnél keletkező veszélyes hulladékot az annak elszállítására és ártalmatlanítására kötött szerződés szerint kezelik.

2.5.3. Folyékony kommunális hulladék

A településen kiépített csatornahálózat nincs. Pályázat került benyújtásra, mellyel a teljes településen egyedi szennyvíztisztító kisberendezés telepítésével oldanánk meg a szennyvíz kezelést. Jelenleg a községben a hagyományos emésztőgödörös szennyvíz gyűjtés működik, de sajnos ezek java szivárgós rendszerű, így jelentős mértékben szennyezik a talajt. Mind a hagyományos emésztőgödörök, mind a majdan létesülő szikkasztó kisberendezések esetében közszolgáltatási szerződés alapján működő szippantás vehető igénybe a szerződéses vállalkozóktól a szennyvíz szabályos begyűjtése és ártalmatlanítása céljából.

3. ZÖLDFELÜLET-GAZDÁLKODÁS

A környezetállapot meghatározó része a növényzet és a faállomány, mely a település környezeti állapotát javítja a levegő tisztításával, a talaj- és talajfelszín védelmével, a zajterhelés mérséklésével. A település növényállománya a zöldterületi növényeket, a telkek növényzetét, az utak menti növényeket és az erdőket egyaránt magába foglalja.

A közterületek tisztítását, gondozását és a köztemető üzemeltetését az önkormányzat változó létszámú közalkalmazott foglalkoztatásával hajtja végre.

A fű és cserjegyondozási tevékenységet, sövények ápolását, csapadékvíz elvezető rendszer karbantartását, a köztemető gondozását, továbbá a téli időszakban a parkolók, járdák hó- és jégmentesítését végzik az önkormányzati közmunka keretein belül. Szaporca évek óta tudatosan nagy gondot fordít a zöldterület-fenntartás keretein belül a közterek gondozására és a növénytelepítésekre. 2020. évben részt vettünk az Országfásítási Programban is, melynek keretében 20 db fa elültetésére került sor a község közterületein, előző évben pedig a Bőköz fesztivál keretében telepítettünk őshonos gyümölcsfákat a község különböző pontjain.

ÖSSZEGZÉS

Szaporca község állapotvizsgálata alapján elmondható, hogy az elmúlt évben a környezeti elemekben továbbra sem történt olyan mértékű negatív változás, amely jelentős beavatkozást igényelt volna.

Annak érdekében, hogy a község még lakhatóbbá váljon azonban további fejlesztések szükségesek. Ilyen fejlesztési szükséglet az ivóvizet szolgáltató vízmű mihamarabbi felújítása, az ingatlanok egyedi szennyvízkezelésének megoldása, ingatlanonkénti szelektív hulladékgyűjtés lehetőségének biztosítása, zöldfelületek fejlesztése, fásítási program folytatása, játszótér felújítása, bel-, és külterületi utak, hidak, járdák felújítása, kiépítése, belvízelvezető árkok felújításának folytatása.

Szaporca, 2021. szeptember 23.

